

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

Վ Ա Ս Ն Ս Տ Ա Ց Ա Ն Ք Ի

00—(0000)—00

Արարական երկիրներու մայրաքաղաքներուն մէջ հաստատուած Հայոթի մասին համար, Պէյրուսի, ա՛յն է ա՛յժմ՝ ինչ որ Գոլիս, առեւտր, թրքահայութեան համար:

Հայկական կեանքի եռագլուղ, այս երկիրներուն մէջ, անցեալ պատերազմէն ետքի տարիներուն, աշխուռ էր հոն, մասնաւոր անոր համար որ Մերձաւոր Արեւելքի «Փարզիզը նկատուած այս քաղաքը, երբէք մայրաքաղաք Հոգաւոր Պետու թեան ներկայացուցիչներուն, որոնք կը ղեկավարէին Սուրիոյ, Լիւանանի և էր երբեմն Ֆրանս. գրաւման ենթակայ կիլիկիոյ ճակատագիրը: Իսկ իր համալսարաններով ու երկրորդական վարժարաններով Պէյրուսի էր ու կը մնայ այս երկիրներու մշակութային կեդրոնը:

Այս կարճ նախաբանը ըրինք, անդրադառնալու համար. վերջին օրերուն ընթացքին լոյս տեսած երկու կարեւոր հրատարակութեանք՝ որոնք լոյս տեսան Պէյրուսի մէջ:

Առաջինը, Հալէպի նախկին Առաջնորդ և այժմ Լիւանանի թեմին հայր. փոխանորդ Գեր. Տ. Արտազէս Արք. Սիւրբէեանի հրատարակած «ՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆՔԻ ԶԱՅՈՑ» հսկայ հատորն է, որ երկրորդն է այս շարքին:

Պէյրուսի, ընդհանրիւր Արտաազգ Ս. այս երկիրներ ժամանելէ յետոյ, մասնաւորաբար բանասիրական որոշ ու արդիւնաւոր աշխատանք կատարեց, սկսեալ իր «Տաթև» տարեգիրքերէն, մինչև այս հատորը, որուն լոյս ընծայման գծաւորութեան չափը հասկնալու համար, կը բաւէ աչք նետել գիրքին ծաւալին վրայ (մեծագիր 1000 էջ), աչքի առել ունենալով միանգամայն թուղթի և տպագրողէքի անօրինակ սղութիւնը:

Պիտի չքաղուէինք ըսելու թէ, այս օրերուն, նման խոշոր ձեռնարկ մը չ'ըլլա հոն, Հայ բանասէրի մը համար, հերոսութիւն է: Բարեբախտաբար Արտաազգ Արքեպիսկոպոս ունի անվնաս կամք՝ իր նպատակին հասնելու և Հայ բանասիրութիւնն օժտելու նորանոր հատորներով:

Բանասէր Արտաազին ցարդ հրատարակած գիրքերուն թիւը կը հասնի 23ի, սակայն անոնց միջև «ՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆՔԻ ԶԱՅՈՑ»-ի երկու հատորները (ՍՈՒՐԻԱ և ՀԱՆՔԻ) կը յիշեցնեն մեզի Հայր Զեօնդ Ալիշանը, որուն հեղինակութիւնները, այժմ, Հայ բանասիրութեան աղբիւրներէն կը նկատուին: Արտաազգ Ս. Ալիշանի ուղիով ընթանալով, թանկագին ծառայութիւն մը կը մատուցանէ Հայ մատենագրութեան: Կ'արժէ որ այս ծառայութիւնը գնահատուի ամէնուրեք կողմէ:

Երկրորդ հրատարակութիւնը, Պէյրուսի մէջ, «ԱՆԻ» ամսագիրն է, խմբագրապետութեամբ բանաստեղծ Վահէ Վահանի:

Արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող մէկ աւելի զրական հանդէսներուն վրայ կ'աւելնայ «ԱՆԻ», անտարակոյս պակաս մը լրացնելու գեղեցիկ առաջադրութեամբ:

«ԱՆԻ»-ի Ա. թիւէն կարելի է ենթադրել և ըսել նոյն իսկ, թէ զբաղանութեան Արտեստի այս ամսագրին շուրջ համախմբուած են Սուրիոյ, Լիւանանի և արտասահմանի երիտասարդ ու սիրուած գրողները, որոնց թիւը հեղեհեալ պիտի աճի Հայաստանի գրողներուն ալ մասնակցութեամբ:

Մենք յոյս ունինք որ «ԱՆԻ» պիտի դառնայ տեսակ մը մագնիս. գրականութեան և արուեստի սիրահար մեր երիտասարդները քաշելու և միացնելու՝ օրուան պարտագիր զարմացած զազափարական ուղղութեան մը ջանակիրներն ըլլալու նպատակով:

Այս յոյսը կուտայ մեզի «ԱՆԻ»-ի Ա. թիւը, իր բովանդակութեամբ, որ ճիշդ է, զեղեցիկ է, այժմէական է և ուզատարակելի: Այս տողերը գրախոսական մը չեն, այլ թելադրութիւն Հալէպի մատակարար ընթերցասիրներու արդէն իրենց մատենագրարաններուն բանասիրութեան բաժինը ձեռնացնելու Արտաազգ Արքեպիսկոպոսին «ՀԱՆՔԻ» ով, իսկ Գրականութեան և Արուեստի բաժինը՝ «ԱՆԻ» ամսագիրով:

Ս Տ Ա Ց Ա Ն Ք Ի

Պատմութիւն Հալէպի Հայոց

Բ. հատոր

ՀԱՆՔԻ

Հեղինակ՝ ԱՐՏԱՆԱՅԻ ՍՊԻՐՄԵՆՆԸ

Պէթրոսի Գրք. 25 Սուր. Ուկի

Ա Ն Ի

Ամսագիր Գրականութեան և Արուեստի

Խմբագիր՝ ՎԱՀԷ ՎԱՀԵԱՆ

Բաժնեզէն՝ տարեկան 25 Սուր. Ուկի

փոստագր 1239

Պէթրոսի

Ը Ն Կ Ե Ր Բ Ա Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Թ Ո Վ Մ Ա Ս Ս Ա Ն Տ Ն Օ Ր Ի Ն
Հաճոյքով իմացանք թէ Ընկեր Բարունակ Թովմասեան, որ տարիներէ ի վեր կը գասաթիւսէ Պէյրուսի Ամբիկեան Համալսարանին մէջ, տնօրէն նշանակուած է Սօֆիօր և Ֆրէմէն գասարանները ընդգրկող «ԻՆՏԵՐՆԱՏԻՒՆ» բաժնին:

Ծնորդաւորութիւն և յաջողութիւն:

ԹԻԳԱՏԱԿԻՈՐ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԸՆԴՀ. ՆՂԱՏԱԿԱՑ

Ազգային Խորհուրդի, համազգային զեռնի վրայ կազմակերպած Ապրիլեան Սուգի տօնախմբութիւնը կիրակի, 28 Ապրիլին, երկու վայրերու մէջ անշատ յայտագիրներով կատարուեցաւ:

Առաջին հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Կեսօրէ յետոյ ժամը 2.30 ին Ազգիկէի Լատինաց սրահին մէջ՝ ի ներկայութեան բոլոր խաւերը ներկայացնող հոծ երկսեռ բազմութեան մը: Բացի կարգադիր Յանձնախումբէն, Հ. Մ. ի և Բազմամեանի Արիւնները կը հսկէին ընդհ. կարգապահութեան՝ առաջնորդութեամբ եղբայրներ Խ. Միսիրեանի և Վ. Թամազեանի:

Պ. Կ. Տէր Պետրոսեան ջոճակով և օր. Ս. Յովսէփեան զանազի վրայ յուզիչ մաներգով մը բացումը կատարեցին:

Ազգ. Խորհրդոյ Փոխ. Ստենպետ և օրուան նախագահ Տօթ. Պաշտպանեան հրաւիրեց մէկ վայրկեան լուռ մնալ յոտնկայս ի յարգանս մեծ եղբուն իրաւաւոր նահատակներուն: Ապա ամփոփ զիմերու մէջ տուաւ Ապրիլ 24-ի տխուր պատմութիւնը: Ծնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնելէ յետոյ տեղական իշխանութեան, որ բարեհաճ էր արտօնել այս հանդիսութիւնը հրապարակաւ սարքելու, գործադրեց օրուան յայտագիրը:

Առաջին բանախօսն էր «ԵՓՐԱՏ»-ի խմբագրապետ Ընկեր Մար. Տէր Ստեփանեան, որ զանազան վայրութիւններով վեր հանեց Ապրիլ 24ին իմաստն ու արժեքը և փաստեց լոյսին տակ նշեց թէ մեր թշնամին չէ զայնոց իր գեհնակակ մրցակից մէջ:

Բ. Բանախօսն էր Պ. Ե. Թեմազեան, որ Ապրիլ 24ի պատմական ընելէ յետոյ ամփոփ զիմերու մէջ, ծանրապէս հայկական ազատագրութեան շարժումներուն վրայ դէպքերուն և դէմքերուն վայրկեանմբ:

Վերջին բանախօսն էր Պ. Ե. Միսիրեան, որ Ապրիլ 24ի տեղի օրուան իմաստը պարզելէ վերջ, մասնաւորաբար ծանրացաւ Ապրիլ 24ին յազմութեան և ցնծութեան օր մը ըլլալու հանգանակին վրայ, մատնաշէնով Սովետ Հայաստանը, ներգաղթը և Ազգին տեսելու և ապրելու կամքը:

Աւեր պատշաճի քերթուած մը արտասանեց Օր. Համախօսն:

Սոյն տպաւորիչ հանդիսութիւնը վերջ գտաւ Սովետ Հայաստանի հիմնով Պ. Կ. Տէր Պետրոսեանի և Օր Ա. Յովսէփեանի նուագածութեամբ:

Երկրորդ հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ ժամը 5.30-ին Սիւլէմանիէի Բէթիլ դպրոցի շրջափակին մէջ՝ ի ներկայութեան խուռն երկսեռ բազմութեան մը:

Մտից գրան վրայ կը ծածանէին Սուրիական գորակները՝ Սրահին գրան սալին Հ. Ե. Լ. ի և Բազմամեանի Արիւնները երկու շարքի վրայ կեցած էին երթեւեկի քանոնաւորելու համար: Երբեք մասնուն հանգիստ բացուեցաւ յոտնկայս Սուրիական քայլերգով՝ նուագուած Հ. Ե. Լ. ի ֆանֆարին կողմէ:

Օրուան նախագահը՝ Տօթ. Բօպէր ձեպէճեան, առջին առթիւ ներկաները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յոտնկայս լուռ մնալ ի յարգանս մէկ միլիոն նահատակներուն:

Ետոյ իրենք բացման խօսք վեր առաւ Ապրիլ 24ի իմաստը՝ թուելով թշնամիին վայրագ բնագոյն ու անխնայ միջոցները հայութեան բնաջնջման և հայկական հարցին արմատական լուծումին ի խնդիր:

Օրուան Ա. բանախօսն էր Պ. Կարօ Սարաֆեան, որ Մեծ Կիլիկիոյ յուզիչ գրողներուն վերջիւնում յետոյ, շնչեղ թէ մեր գորաւոր թշնամին փոխվրէժի մեծագոյն հարուածը ստացած է 1920 Նոյեմբեր 29-ի աքթին ներքազորութեամբ և փոխվրէժը լրիւ պիտի ըլլայ ա՛յն տեսն միայն երբ մեր հողային արդար պահանջները զոհացում ստանան:

Բ. բանախօսն էր Պ. Գ. Գարաբեան, որ Ապրիլ 24-ի աւաւորութիւնը մատնանշելէ յետոյ, անոր մէջ ցուցուց համազգային ընդգրկում մը մեր ուղատուութեան ճանապարհին վրայ և շարժումը պակասած է ներկայ Սովետ Հայաստանի պետականութեամբ և անախարհաց վերելքով:

Վերջին բանախօսն էր Պ. Ռ. Տէրաբեան, որ ուղղակի ծանրացաւ ապրիլեան նահատակներնց վրայ՝ նկարագրելով մեր կարմիր պատմութիւնը:

Աւեր պատշաճի ուղերթ մը կարգաց օրդ. Ա. Գեորգեան:

Հանգիստ վերջ գտաւ՝ Սովետ Հայաստանի հիմնով յոյժակայս ժողովուրդի կողմէ՝ ընկերակցութեամբ Հ. Ե. Լ. ի ֆանֆարին:

ԿԱՐՕ

Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ա Ց Ի

Դ Ա Ս Ա Ն Օ Ս Ո Ւ Ի Ր

Կազմակերպուած

Սովետական Հայաստանի Մշակութային Կազմակերպութեան Կարգապահ Ընկերակցութեան Կողմէ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Խ Օ Ս Ո Ղ Ն Ե Ր

Պ. Պ. Մարտիրոս Գուշակեանը Պաշտպան Երտանդ Պաշտպան Յակոբ Ալեքսանեանի Ազատ Խափնեան:

Տեղի կ'ունենայ 30 Ապրիլ 1946 Ներքազմի (այսօր) երեւան ժամը 8-ին Կիլիկիոյ ժամանի մանչերու բաժնի:

Ստուգող Գրախոսութեան

Յ Ա Ւ Ա Կ Ց Ո Ւ Թ Ի

Վերջով իմացանք մեր (Սուրբ) մէջ Տիկին Զատիկ Զուգեանի, անոր մայրը Կերեմի Գ. Մեհակի, Բ. Սինեանի, Ա. Տէր Նիկողոսի և ողբ. Յետեւ Յովսէփեանի Մեր անկեղծ պոռթկումները:

Ծ Ա Ն Ո Ւ Ց Ո Ւ Թ

Ի գիտութիւն Ազգ. Խորհուրդի և ներգաղթի իր տէր ենթակայ բոլոր մարդերուն, Կը յայտարարեմք Ազգիկէի Հայրնային Սովետները՝ որ հիմնուած էին և վաւերացուած էին իշխանութեանց կողմէ, մէկ կապ ունի Գոհիկի և ջախջախ Սովետներուն հետ և գործէ անկախ, յարած Ազգային Խորհուրդին, յայտարարեմք իր կազմակերպութեան կարգին:

ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

2—4

Ոգեհարց և Գնացող

Պ ա շ Ե Ր

ՀԱՅԻ ՄՈՒՆԱՄԱՐՏԻՆԷՆՑԻ

Բէլլէսի պողոտայ, թիւ 2

Ջարակափնեան մօտ, Հ. մեծ դուռ մը:

Ս Ր Ճ Ա Ր Ա Ն

Տ Օ Ր Ի Մ Ի

Ճոխ նուագ, հայկական երգեր և այլ եղանակներ:

Առատ և ընտիր պիտիւրմատիւլի գինեւ:

ՀՐԱՄԵՆԻՔ ԵՒ ՏԵՒԻՔ

ԹԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կը խնդրուի տեղադրուի զանազան ցարդ շարժանք ուղի ըստ մատնացիներէ:

Հանդիս տնայադր ներկայ Պրն. Լեւոն Կոստանեանի և Արաէն Զուգեանի և արեւելքները:

Կը յանձնարարուի նաեւ քաւոր և անգործ եղող ուղերթներու և արեւելքներուն նոյնպէս ներկայանալու հանդիս տնայադր ներկայ իրենց յատուկ ծանօթութիւնը:

Արձանագրութեան տնայադրները:

Պաթան Կիւլապ և Երտանդ Ճարուք:

5—6

ԿԱՐԴԱՅԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱՐՈՒՆ

ԵՒ Փ Ր Ա ՏԵՒ